
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

יהודי התפוצות בתקופה ההלניסטית רומית - 13341

תאריך עדכון אחרון 29-08-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נח חכם

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: noahh@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ד 12-13

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נלמד את תולדות הקהילות היהודיות השונות שהתקיימו בגולה בתקופת הבית השני. נעסוק בכל אגן הים התיכון, ונקדיש סמסטר שלם ליהדות מצרים החשובה והמתועדת מכל הקהילות, נבחן את מערכת היחסים בין הגולה למרכז, את הדינמיקה הפנימית של הקהילות השונות ואת יחסיהן עם הנוכרים שבקרבתם הם חיים

מטרות הקורס:

הכרת תולדות הקהילות היהודיות בגולה בתקופה ההלניסטית רומית; הבנת התהליכים שהתרחשו בקהילה היהודית במצרים משילוב והזדהות עד למרד והשמדת הקהילה; ידיעת המפה של תפוצת היהודים בעולם בתקופת הבית השני המשנה והתלמוד.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להסביר את תופעת הפזורה היהודית, על היקפה, משמעותה ועצמתה;
לתאר את הקהילות השונות בגולה בתקופת הבית השני על מאפייניהן והאירועים המיוחדים שארעו בכל אחת מהן;
להכיר ולנתח את המקורות הראשוניים - ספרותיים ואחרים - והגישות המחקריות השונות לגבי יהודי הגולה;
לפתח ולשפר את מיומנויות המחקר העצמאי בתולדות יהדות הגולה בתקופה ההלניסטית והרומית;
לבקר ולשפוט מקורות ומחקרים בתחום;
לכתוב מחקר עצמאי, מגובש ואחראי על תולדות יהודי הגולה.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, סמינר

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

סמסטר א: יהדות מצרים
מבוא: גולה, פזורה תפוצה
ראשית ההתיישבות היהודית במצרים
תרגום התורה ליוונית
מקדש חונו
יחסי יהודים ונוכרים
בין קהילת מצרים ליהודי ארץ ישראל
מה זה פאפירולוגיה?

הארגון הקהילתי היהודי במצרים
פילון האלכסנדרוני
פוגרום באלכסנדריה
חורבן הקהילה במצרים: מרד התפוצות
סמסטר ב:שאר התפוצות
סוריה
אסיה הקטנה
בבל
רומא
קיריני
מזרח אירופה
יוון

חומר חובה לקריאה:

- מ' שטרן, 'הפזורה - קווים כלליים', הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 20-5 [H58 134 DS];
ד' גולן, תולדות העולם ההלניסטי. ירושלים תשמ"ז, עמ' 105-58; 256-181; 425-406; 783-734. DF 235 G6
מ' שטרן, 'יהודי איטליה', הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 148-134 [H58 134 DS]
מ' שטרן, יהדות יוון, הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 124-114 [DS 134 H58]
ל' רוט-גרסון, היהודים באסיה הקטנה, הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 100-77 [H58 134 DS]
Levinskaya, Irina. *The Book of Acts in Its Diaspora Setting. Grand Rapids & Carlisle* 1996
ל' רוט-גרסון, היהודים בסוריה, הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 113-101 [H58 134 DS]; הנ"ל יהודי סוריה בראי הכתובות היווניות, ירושלים תשס"א, עמ' 50-13
Barclay, John M. G. *Jews in the Mediterranean Diaspora. Edinburgh* 1996, pp. 242-258
ש' אפלבוים, יהודי קיריניקה בתקופה ההלניסטית-רומית, הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי (עורך: מ' שטרן), עם עובד תשמ"ג, עמ' 76-54 [H58 134 DS]
M. Pucci Ben Zeev, *Diaspora Judaism in Turmoil: 116/117 CE: Ancient Sources and Modern Insights*, Leu

חומר לקריאה נוספת:

- אפלבוים, שמעון. יהודים ויוונים בקיריני הקדומה. ירושלים תשכ"ט. A54 122.3 DS
גוטמן, יהושע. הספרות היהודית ההלניסטית א-ב. ירושלים תשי"ח-תשכ"ג G88 485 BM
גולן, דוד. תולדות העולם ההלניסטי. ירושלים תשמ"ז. G6 235 DF
גרואן, אריק. גולה: יהודים בין יוונים ורומאים, תל-אביב תשס"ד
כשר, אריה. יהודי מצרים ההלניסטית והרומית במאבקם על זכויותיהם, תל-אביב תשל"ט. DS 135 E4 K38

- כשר, אריה. נגד אפיון, תרגום מהמקור עם מבוא ופירושים, א-ב. ירושלים תשנ"ז. J68 122.24 DS 1996
- צ'ריקובר, אביגדור. היהודים במצרים בתקופה ההלניסטית-הרומית לאור הפאפירולוגיה, ירושלים תשכ"ג. 1963 T35 E4 135 DS
- צ'ריקובר, אביגדור. אלף שנות היסטוריה יהודית במצרים (תרגום: א' רפפורט), 1974. E4 135 DS T361
- צ'ריקובר, אביגדור. היהודים והיוונים בתקופה ההלניסטית, ירושלים תל-אביב תשכ"ג DS 122.22 T35 1963
- רוט-גרסון, לאה, יהודי סוריה בראי הכתובות היווניות, ירושלים תשס"א DS 135 S95 R68 2001
- רפפורט, אוריאל. 'היהודים במצרים', מ' שטרן (עורך), הפזורה היהודית בעולם ההלניסטי-רומי [ההיסטוריה של עם ישראל, י, תשמ"ג, עמ' 53-21] H58 134 DS
- Inscriptiones Judaicae Orientis, I: Eastern Europe; II: Kleinasien; III: Syria and Cyprus (TSAJ: 101, 99, 102), Tübingen DS 135 T8 A6455 2004*
- Bar-Kochva Bezalel. *Pseudo-Hacataeus On the Jews: Legitimizing the Jewish Diaspora*. Berkeley, Los Angeles & London 1996 DS 115.5 B36
- Bell, Harold Idris. *Egypt, From Alexander the Great to the Arab Conquest*. Oxford 1948 DT 92 B46
- Bevan, Edwyn Robert. *The House of Ptolemy: A History of Egypt under the Ptolemaic Dynasty*. London 1927 [Chicago 1968] DT 92 B47 [DT 92 B48 1968]
- Barclay, John M. G. *Jews in the Mediterranean Diaspora*. Edinburgh 1996 DS 135 M43 B36
- Collins John J. *Between Athens and Jerusalem, Jewish Identity in the Hellenistic Diaspora*. New York 1983.
- Frey, P. Jean-Baptiste. *Corpus Inscriptiomum Iudaicarum, II*. Roma 1952 CN 745 F7 [Y5]
- Gibson, Leigh E., *The Jewish Manumission Inscriptions of the Bosphorus Kingdom*, Tübingen 1999
- Gruen Erich S. *Heritage and Hellenism*. Berkeley, Los Angeles & London 1998 BM 176 G78 H46
- Gruen Erich S., *Diaspora: Jews amidst Greeks and Romans*, Cambridge MA 2002 DS 122.2 G78 2002
- Hengel Martin. *Judaism and Hellenism, Studies in their Encounter in Palestine during the Early Hellenistic Period. I-II*, London & Philadelphia 1974.
- Hölbl Günther. *A history of the Ptolemaic Empire*. London & New York 2001 DT 92 H6513 2001
- Holladay Carl R., *Fragments from Hellenistic Jewish authors, 4 vols.*, Chico 1983-1996 BM 480 F68
- Horbury William & Noy David. *Jewish Inscriptions of Graeco-Roman Egypt*. Cambridge 1992 DS 135 E4 H67
- Leon, H.G., *The Jews of Ancient Rome*, Philadelphia 1960
- Levinskaya, Irina. *The Book of Acts in Its Diaspora Setting*. Grand Rapids & Carlisle 1996
- Lüderitz, G. (with appendix by J. Reynolds), *Corpus jüdischer Zeugnisse aus der Cyrenaika*, Wiesbaden 1983 DS 122.3 L84
- Meleze Modrzejewski, Joseph. *The Jews of Egypt, From Rameses II to Emperor*

- Hadrian. *Philadelphia & Jerusalem 1995 DS 135 E4 M643*
- Noy D., *Jewish Inscriptions of Western Europe, I: Italy, Spain & Gaul; II: The City of Rome*; Cambridge 1993-5
- Reynolds J. & Tannenbaum R., *Jews and Godfearers at Aphrodisias*, Cambridge Philological Society Supplementary volume 12, Cambridge 1987
- Rutgers Leonard V., *The Jews in Late Ancient Rome*, Leiden New York & Köln 1995
- Schäfer, Peter. *Judeophobia, Attitudes toward the Jews in the Ancient World*, Cambridge & London 1998
- Scheiber A., *Jewish Inscriptions in Hungary from the Third Century to 1686*, Leiden 1983
- Schuere Emil, *The history of the Jewish people in the Age of Jesus Christ (175 B.C.-A.D. 135)*, vol 3, Edinburgh 1987, pp. 1-176
- Tcherikover Victor A., Fuks Alexander & Menahem Stern. *Corpus Papyrorum Judaicarum. I-III*, Cambridge, Massachusetts 1957-1964. PA 3301 T37 [&eq;Y5]
- Trebilco Paul R. *Jewish Communities in Asia Minor*. Cambridge 1991.
- Van Henten Jan W. & Pieter W. Van der Horst (eds.), *Studies in Early Jewish Epigraphy*, Leiden New York & Köln 1994
London and New York, 2003
- Honigman, Sylvie. "Jews as the Best of all Greeks': Cultural Competition in the Literary works of Alexandrian Judaeans of Hellenistic Times." Pages 207-32 in *Shifting Social Imaginaries in the Hellenistic Period: Narrations, Practices, and Images*. Edited by E. Stavrianopoulou. Leiden and Boston, 2013
- Murray, Oswyn. "Aristeas and Ptolemaic Kingship." *Journal of Theological Studies* 18 (1967): 337-71.
- Moore, Stewart. *Jewish Ethnic Identity and Relations in Hellenistic Egypt: With Walls of Iron?*. *Supplements to the Journal for the Study of Judaism* 171. Leiden, 2015.
- Wright, Benjamin G. *The Letter of Aristeas: "Aristeas to Philocrates" or "On the Translation of the Law of the Jews."* *Commentaries on Early Jewish Literature*. Berlin and New York, 2015.
- W. Clarysse, "Jews in Trikomia," in A. Bülow-Jacobsen (ed.), *Proceedings of the 20th International Congress of Papyrologists: Copenhagen, 23-29 August, 1992* (Copenhagen 1994) 193-203.
- V. Tcherikover, A. Fuks and M. Stern (eds.), *Corpus Papyrorum Judaicarum* (Cambridge, MA 1957-64).
- א' צ'ריקובר, היהודים במצרים בתקופה ההלניסטית הרומית לאור הפאפירולוגיה, ירושלים תשכ"ג
א' כשר, יהודי מצרים ההלניסטית והרומית, במאבק על זכויותיהם, תל-אביב תשלט

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 10 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 20 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: